

Załącznik do Uchwały

Nr

Rady Gminy Herby

z dnia

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY HERBY NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY HERBY	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno-techniczna	17
Oświata	17
Opieka Zdrowotna	20
Bezpieczeństwo	22
Kultura i sport	26
Turystyka i rekreacja	30
Rynek pracy	33
Gospodarka	35
Mieszkalnictwo	36
Organizacje pozarządowe	37
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY HERBY	39
Problemy w obszarze pomocy społecznej	42
Bezrobocie	48
Bezdomność	50
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	51
Alkoholizm	51
Narkomania	57
Uzależnienia behawioralne	59
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	62
Ubóstwo	70
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	72
Przemoc domowa	75

Problemy w środowisku szkolnym	86
Używanie substancji psychoaktywnych	86
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	92
PODSUMOWANIE	95
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	98
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	108
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	109
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	130
ANALIZA RYZYKA	131
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	134
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	136
ZMIANY W STRATEGII.....	137
PROGRAMY I PROJEKTY	137
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	138
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	139
SPIS TABEL	140
SPIS RYSUNKÓW	141
SPIS WYKRESÓW.....	141
BIBLIOGRAFIA.....	143
Spis publikacji.....	143
Źródła internetowe.....	144

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,

- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Herby. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Herby przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od maja do sierpnia 2023 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 120 dorosłych mieszkańców, 46 nauczycieli, 60 rodziców, 20 sprzedawców napojów alkoholowych oraz 6 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto w badaniu wzięło udział łącznie 137 uczniów szkół podstawowych, w tym: 77 uczniów klas piątych i szóstych oraz 60 uczniów klas siódmych i ósmych.

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Herby wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Herby na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lublinieckim na lata 2021- 2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Herby na lata 2016-2025.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań w zakresie rozwoju lokalnego
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”	CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030	Cel generalny (misja): Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego. Aktywna społeczność regionalna

DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lublinieckim na lata 2021- 2030	Cel główny Strategii: Skuteczna i zintegrowana polityka społeczna służąca rozwiązywaniu problemów
Strategia Rozwoju Gminy Herby na lata 2016-2025	Cel strategiczny I: Konkurencyjna i silna gospodarka lokalna powiązana z efektywnym systemem edukacji i przedsiębiorczością mieszkańców, Cel operacyjny I.1. Efektywny system edukacji i wspierania zatrudnienia, Cel operacyjny I.2. Wzmacnianie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, Cel operacyjne I.4. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy, Cel strategiczny III: Sprawny system usług publicznych wpływających na wysoką jakość życia mieszkańców, Cel operacyjny III.1. Wysoka dostępność komunikacyjna gminy, Cel operacyjny III.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY HERBY

Informacje ogólne

Gmina wiejska Herby położona jest w północno-zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie lublinieckim. Zajmuje powierzchnię 87,8 km² i jest jedną z 167 gmin województwa śląskiego. Gmina Herby zalicza się do gmin wiejskich o średniej liczbie mieszkańców. Gmina umiejscowiona jest w odległości około 18 km od Częstochowy, oraz około 70 km od miasta wojewódzkiego – Katowic.

Według podziału fizyczno-geograficznego gmina położona jest na Wyżynie Wieluńskiej w obrębie dwóch regionów: Obniżenia Liswarty i Progu Herbskiego. Główną rzeką gminy jest Liswarta, należąca do zlewni Warty.

W skład Gminy wchodzi osiem sołectw: Herby, Lisów, Olszyna, Kalina, Hadra, Chwostek, Tanina oraz Łebki.

Gmina Herby posiada dogodne połączenia komunikacyjne. Przez Herby przebiega szlak kolejowy Śląsk – Porty ze stacją w Herbach Nowych oraz linia kolejowa Lubliniec – Częstochowa ze stacją w Herbach Starych.

Szkielet drogowego układu komunikacyjnego gminy stanowią: droga krajowa nr 46 Częstochowa – Opole oraz droga wojewódzka nr 905 Herby – Piasek. Są to drogi jednojezdniowe, na dużych odcinkach przebiegające pośród zabudowy.

Gmina Herby ma charakter przemysłowo-rolniczy. Przemysł zlokalizowany jest w większości w Herbach oraz Lisowie. Rolnictwo oparte jest na indywidualnych, niewielkich gospodarstwach. Przemysł zaś koncentruje się głównie wokół produkcji profili aluminiowych, kostki brukowej, galwanizierstwa, przetwórstwa spożywczego oraz przerobu złomu.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Herby w powiecie lublinieckim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2022 r. Gmina Herby liczyła 6 439 mieszkańców; z czego 50,44% stanowią kobiety (3 248), a 49,56% mężczyźni (3 191). Gminę Herby zamieszkuje 8,4% ludności powiatu. Współczynnik feminizacji dla Gminy Herby wynosił 102 (na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety). Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mieszkańców zmalała o 5,75%. Gęstość zaludnienia w Gminie Herby wynosi 75 osób na km².

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku

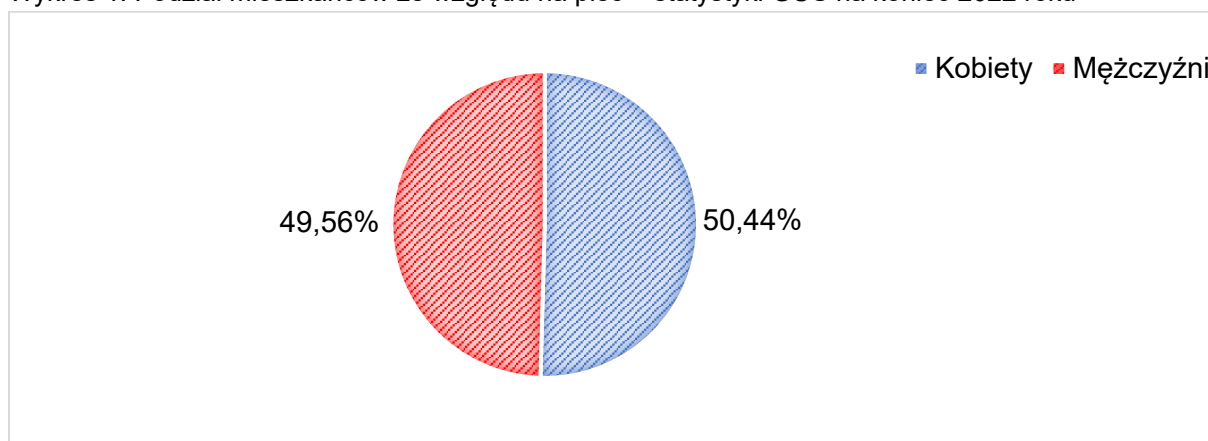

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2018	6 832 osoby
rok 2019	6 797 osób
rok 2020	6 561 osób
rok 2021	6 492 osoby
rok 2022	6 439 osób
kobiety	
rok 2018	3 440 kobiet
rok 2019	3 418 kobiet
rok 2020	3 303 kobiety
rok 2021	3 271 kobiet
rok 2022	3 248 kobiet

mężczyźni	
rok 2018	3 392 mężczyzn
rok 2019	3 379 mężczyzn
rok 2020	3 258 mężczyzn
rok 2021	3 221 mężczyzn
rok 2022	3 191 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosił 41,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Herby zawarli w 2022 roku 29 małżeństw, co odpowiada 4,49 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

W 2022 roku zarejestrowano 48 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 84 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Herby -36. Ponadto, w 2022 roku 4 osoby zameldowały się z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnego wymeldowania za granicę – co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Ujemne saldo migracji ogółem może stanowić zagrożenie i wpływać na osłabienie potencjału społeczno-gospodarczego gminy. W głównej mierze problem ten dotyczy ludzi młodych. Warto więc monitorować sytuację w dłuższej perspektywie oraz wdrożyć działania mające na celu zapobiegnięcie odpływu młodych osób.

Gminę Herby charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2022 roku wyniósł -35. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,42 na 1000 mieszkańców. W 2022 roku urodziło się 51 dzieci.

W tym samym czasie doszło do 86 zgonów, co odpowiada 13,33 zgonom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość mniejsza od wartości średniej dla województwa

śląskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. Na przestrzeni lat 2018-2022 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2018: -17,
- rok 2019: -8,
- rok 2020: -26,
- rok 2021: -50,
- rok 2022: -35.

Urodzenia żywe (ogółem):

- rok 2018: 59 osób,
- rok 2019: 66 osób,
- rok 2020: 71 osób,
- rok 2021: 46 osób,
- rok 2022: 51 osób.

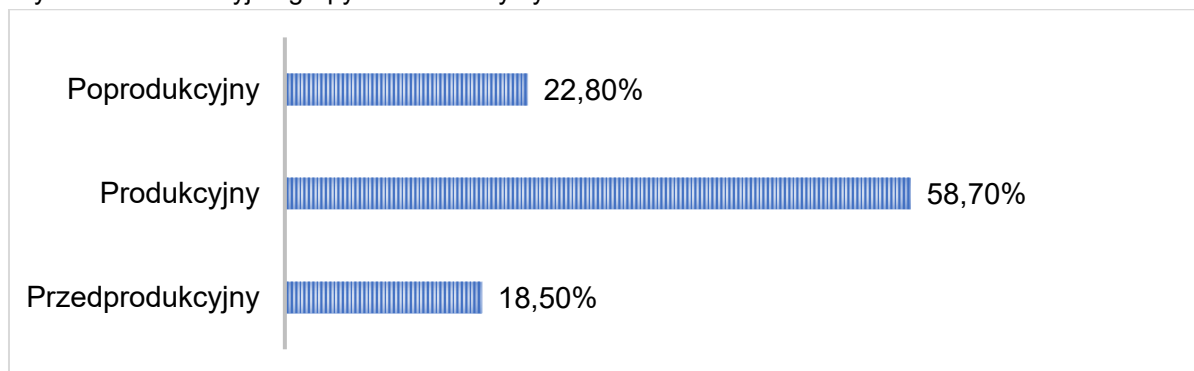
Zgony (ogółem):

- rok 2018: 76 osób,
- rok 2019: 74 osoby,
- rok 2020: 97 osób,
- rok 2021: 96 osób,
- rok 2022: 86 osób.

Dane statystyczne na koniec roku 2022 wskazują, że 58,70% mieszkańców z terenu Gminy Herby jest w wieku produkcyjnym, 18,50% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 22,80% w wieku poprodukcyjnym¹.

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Herby

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niestety negatywnym zjawiskiem jest stale wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, która na przestrzeni lat 2018-2022 wzrosła o 2,40 punktu procentowego. Przy zmniejszającej się liczbie urodzeń w gminie oraz dużej liczbie zgonów, liczba mieszkańców w Gminie Herby ulegać będzie co roku zmniejszeniu.

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Działania z zakresu edukacji prowadzone są w ramach następujących jednostek oświatowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Herbach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lisowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Olszynie.

W roku szkolnym 2022/2023 do 9 oddziałów przedszkolnych uczęszczało 193 dzieci. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Herby mieściły się 4 przedszkola, w których do 7 oddziałów uczęszczało 165 dzieci. Na przestrzeni lat 2020-2022 nieco zmalała liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne

Rok szkolny	2020/2021	2021/2022	2022/2023
ZSP w Herbach	73 dzieci	69 dzieci	73 dzieci
ZSP w Lisowie	98 dzieci	109 dzieci	99 dzieci
ZSP w Olszynie	25 dzieci	23 dzieci	21 dzieci
Razem:	196 dzieci	201 dzieci	193 dzieci

W 2022 roku, w trzech szkołach podstawowych, w 30 oddziałach uczyło się 466 uczniów. Na jeden oddział w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/2022 przypadało 15 uczniów. Na przestrzeni lat 2020-2022 nieco zmalała liczba uczniów w szkołach podstawowych.

Tabela 4. Szkolnictwo

Rok szkolny	2020/2021	2021/2022	2022/2023
ZSP w Herbach	157 uczniów	158 uczniów	165 uczniów
ZSP w Lisowie	247 uczniów	242 uczniów	228 uczniów
ZSP w Olszynie	75 uczniów	84 uczniów	73 uczniów
Razem:	479 uczniów	484 uczniów	466 uczniów

Na terenie Gminy Herby nie funkcjonuje żadna placówka świadcząca opiekę dla dzieci do lat 3.

W Herbach usytuowany znajduje się także Państwowy Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, prowadzony przez Powiat Lubliniecki. Plan pracy obejmuje działalność na wielu płaszczyznach, uwzględniając wiek, predyspozycje, potrzeby i zainteresowania przebywających w grupie wychowanków.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 120 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Herby, w tym: 100 kobiet oraz 20 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 75,00% ogólnej próby badawczej.

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 76,67% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Kolejno 15,00% pozostawało bez zatrudnienia, a 6,67% to emeryci lub renciści. Pozostałe 1,67% posiadało status studenta. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (31,67%). Kolejno 26,67% ankietowanych posiadało wykształcenie zawodowe. Następnie 25,00% posiadało wykształcenie średnie, a 8,33% ukończyło szkołę podstawową i tyle samo ukończyło szkołę policealną.

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe (33,33%), a kolejno trzyosobowe gospodarstwa domowe (23,33%).

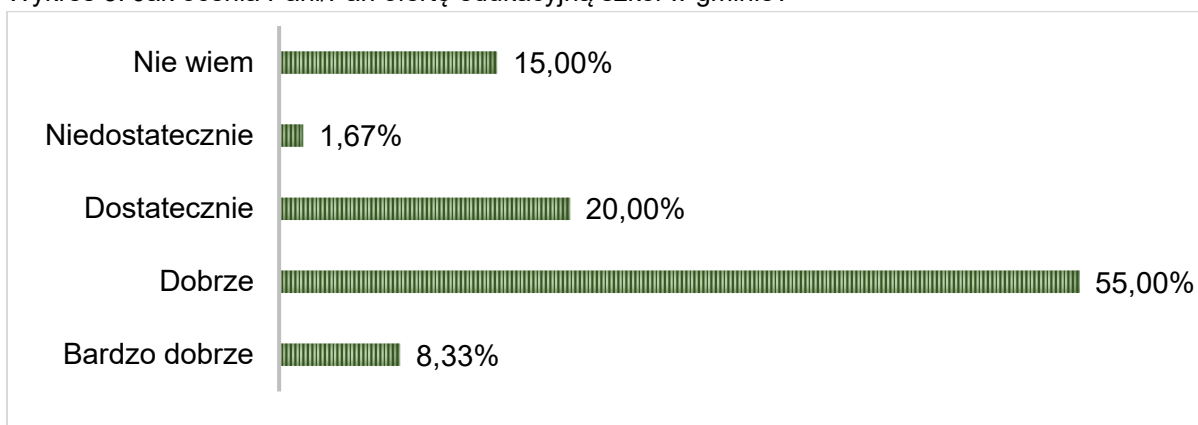
Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 76,67% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej. Pozostałe 23,33% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 71,67% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 10,00% wyraziło zdanie przeciwne.

Pozostałe 18,33% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Jeden badany mieszkaniec zwrócił uwagę na funkcjonowania przedszkoli w okresie wakacyjnym.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 55,00% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 20,00% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 8,33% stwierdziło, iż jest ona bardzo dobra. Następnie 1,67% oceniło ją niedostatecznie, a pozostałe 15,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Podsumowując, bez wątpienia istnieje potrzeba rozwoju opieki żłobkowej, co wybrzmiewa dodatkowo w opinii mieszkańców. Mieszkańcy są natomiast zadowoleni z opieki przedszkolnej, jak również oferty edukacyjnej.

Opieka Zdrowotna

Na terenie Gminy Herby zadania opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia realizują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Herby, ul. Powstańców Śląskich 4,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lisów, ul. Stawowa 62b.

Według danych GUS na terenie gminy w 2022 roku działały trzy ogólnodostępne apteki. Na jedną aptekę przypadało 2 146 mieszkańców gminy.

Według danych z GUS, w 2022 roku udzielono 22 164 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 22 156 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Herby występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Z przedstawionych danych przez NZOZ w Herbach wynika, iż 2022 roku realizowano 2 programy profilaktyczne oraz szczepienia, w tym szczepienia przeciwko COVID-19. W ośrodku realizowane były usługi z zakresu: podstawowej opieki lekarskiej, podstawowej opieki pielęgniarskiej, jak również ośrodek świadczył usługi pielęgniarki szkolnej oraz z zakresu medycyny pracy. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz pod opieką pielęgniarek.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ;

- rok 2020 – 2 645 osób,
- rok 2021 – 2 800 osób,
- rok 2022 – 2 988 osób.

Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek POZ:

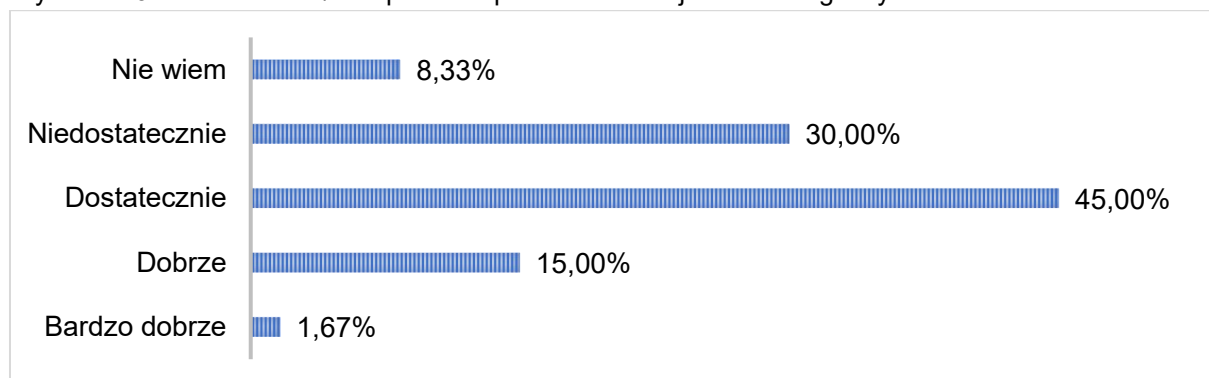
- rok 2019 – 2 178 osób,
- rok 2020 – 2 374 osoby,
- rok 2021 – 2 882 osoby.

Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez NZOZ w Herbach.

Programy profilaktyczne realizowane w 2022 roku	
➤	Profilaktyka 40+ – 112 osób,
➤	Profilaktyka chorób kardiologicznych – 43 osoby,
➤	Szczepienia – 300 osób,
➤	Szczepienia przeciwko COVID-19 – 674 osoby,
➤	Inne – 170 osób.

Idąc dalej, 45,00% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 30,00% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna, a 15,00% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest dobra. Z kolei, 1,67% oceniło ją bardzo dobrze, a pozostałe 8,33% nie wyraziło swojej opinii. Kilku mieszkańców wskazało na utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji na terenie gminy.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Herby dba Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu oraz 6 Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Kalina,
- OSP Olszyna,
- OSP Hadra,
- OSP Lisów,
- OSP Chwostek,
- OSP Tanina.

W 2022 roku w Gminie Herby stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 165 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 25,66 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Herby wynosi 83,00% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Herby najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym - 14,33 (wykrywalność 84%) oraz o charakterze kryminalnym - 8,28 (wykrywalność 75%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 7,34 (48%), drogowe - 2,06 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,20 (100%).

Z danych przedstawionych przez Policję w Lublińcu wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócanie porządku publicznego.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	3 interwencje
	rok 2021	6 interwencji
	rok 2022	3 interwencje
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	2 interwencje
	rok 2021	3 interwencje
	rok 2022	4 interwencje
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	9 interwencji
	rok 2021	12 interwencji
	rok 2022	23 interwencje
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2020	1 interwencja
	rok 2021	1 interwencja
	rok 2022	1 interwencja
liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	rok 2020	2 interwencje
	rok 2021	0 interwencji
	rok 2022	2 interwencje
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2020	b/d
	rok 2021	17 interwencji
	rok 2022	18 interwencji

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Herby była kradzież mienia, a kolejno kradzież z włamaniem.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba
kradzież z włamaniem	rok 2020	3 przestępstwa
	rok 2021	17 przestępstw
	rok 2022	6 przestępstw

pobicie	rok 2020	1 przestępstwo
	rok 2021	0 przestępstw
	rok 2022	1 przestępstwo
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	2 przestępstwa
	rok 2021	4 przestępstwa
	rok 2022	2 przestępstwa
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2020	0 przestępstw
	rok 2021	0 przestępstw
	rok 2022	0 przestępstw
uszkodzenie mienia	rok 2020	6 przestępstw
	rok 2021	5 przestępstw
	rok 2022	7 przestępstw
kradzież mienia	rok 2020	5 przestępstw
	rok 2021	21 przestępstw
	rok 2022	12 przestępstw

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych postępowań:

rok 2020 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 2 / 2 / 2
- groźba karalna – 4 / 4 / 4
- uchyłanie się od płacenia alimentów – 13 / 13 / 13

rok 2021 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 4 / 4 / 4
- groźba karalna – 4 / 4 / 4
- uchyłanie się od płacenia alimentów – 8 / 8 / 8

rok 2022 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 2 / 2 / 2
- groźba karalna – 0 / 1 / 1
- uchyłanie się od płacenia alimentów – 1 / 1 / 1

Statystyki Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, a mężczyznami są najczęściej osobami stosującymi przemoc.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową

Liczba interwencji związanych z przemocą	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej:	63
kobiety	48
mężczyźni	5
nieletni	10
liczba osób stosujących przemoc domową:	46
kobiety	1
mężczyźni	45
nieletni	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	32
kobiety	0
mężczyźni	32
nieletni	0

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2022 - wszczęcie 46 procedur NK.

Kultura i sport

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

Na terenie Gminy Herby działa Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Herbach. Głównym celem GOK jest prowadzenie działalności animacyjnych, artystycznych i upowszechniających różne dziedziny kultury i sztuki zarówno profesjonalnej jak i amatorskiej, poprzez zajęcia otwarte typu: warsztaty, konkursy, spotkania z ciekawymi osobami. GOK organizuje zajęcia dla dzieci i dorosłych, które prowadzą instruktorzy w dwóch trybach – stacjonarnym i online.

W szerokim wachlarzu zajęć ośrodek kultury prowadzi zajęcia: plastyczne dla dzieci, język angielski w kilku grupach wiekowych, 2 sekcje taneczne tj. grupa show dance i mażoretki; grupę wokalnoinstrumentalną, zajęcia fotograficzne, baletowe, szachowe, Break Dance, warsztaty z makramy, a także zajęcia teatralne dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych.

Ponadto w trakcie 2022 roku GOK organizował wiele ogólnodostępnych imprez oraz spotkań okolicznościowych dla różnych grup wiekowych.

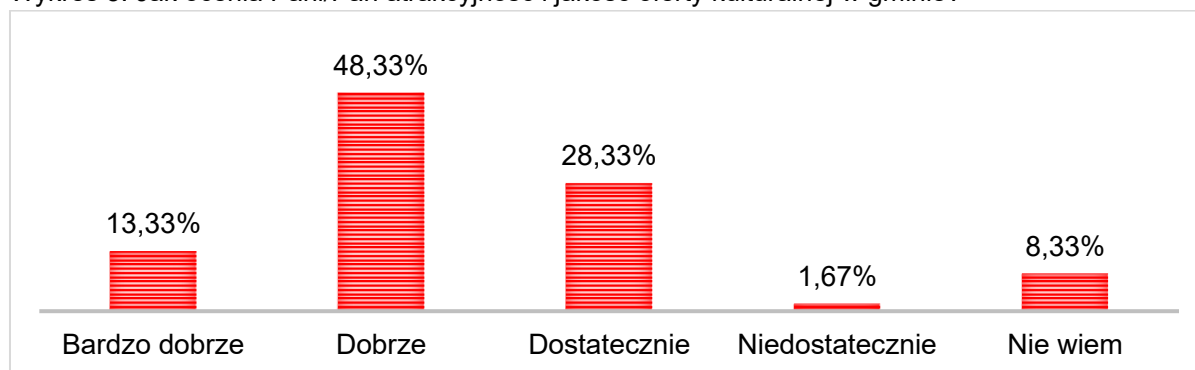
Ważne imprezy kulturalne organizowane w Gminie Herby:

- Dożynki Gminne – impreza plenerowa – wrzesień
- Gminne Zawody Strażackie – impreza plenerowa – czerwiec/lipiec
- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta rozgrywany na hali sportowej – luty/marzec
- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta rozgrywany na boisku – lipiec
- Mecze piłki nożnej – imprezy plenerowe – niedziele w okresie letnim
- Zawody wędkarskie – kilka razy do roku
- Turniej tenisa stołowego
- Festyny szkolne w Herbach, Lisowie, Hadrze i Olszynie – czerwiec lub wrzesień.

Gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca 3 filie w Lisowie, Hadrze i Olszynie. W roku 2022 biblioteka wypożyczyła 19 791 książek. W trakcie roku zarejestrowano 875 czytelników. W roku 2022 GBP otrzymała dotację z Ministerstwa Kultury i Sztuki na zakup nowości książkowych. Kontynuowała zainicjowane w roku poprzednim usługi „książka na telefon” oraz nieodpłatnie udostępniła wypożyczalnię cyfrową. Biblioteka tradycyjnie prowadziła wiele imprez promujących czytelnictwo.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dobrym (48,33%). Z kolei, 28,33% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dostateczne, a 13,33% przyznało, iż oferta kulturalna jest bardzo dobra. Następnie 1,67% oceniło ją na poziomie niedostatecznym, a pozostałe 8,33% nie wyraziło swojej opinii. Ponadto dwóch badanych mieszkańców zwróciło uwagę, iż oferta GOK jest zbyt mało urozmaicona.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Na terenie gminy czynnie działają kluby sportowe, które posiadają drużyny piłki nożnej tj: LKS Błękitni Herby, LKS Liswarta Lisów, LKS Żwirex Hadra i LKS Rozwój Olszyna.

Ponadto, na terenie gminy funkcjonują kluby umożliwiające dzieciom uprawianie innych sportów, a mianowicie:

- ORKA Herby - pływacki klub sportowy,
- OYAMA karate - klub karate,
- SPORTOWIEC Herby - piłka siatkowa, który pod koniec 2022 roku zakończył działalność.

Wszystkie kluby otrzymują z budżetu gminy środki na funkcjonowanie. Gmina utrzymuje infrastrukturę sportową, która służy klubom do prowadzenia treningów, rozgrywek czy turniejów sportowych.

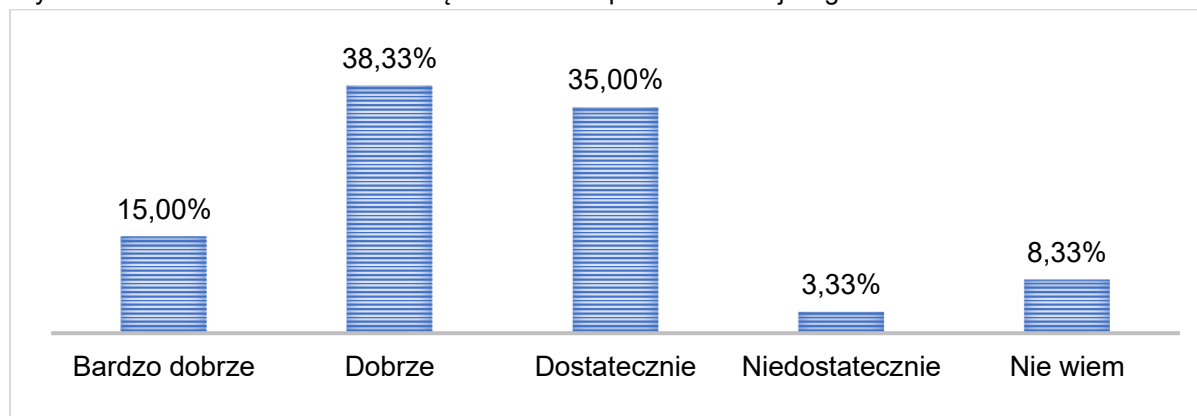
Gmina Herby posiada krytą pływalnię z której może korzystać każdy mieszkaniec gminy ale przede wszystkim służy uczniom gminnych placówek oświatowych. W czasie trwania roku szkolnego prowadzone są zajęcia nauki pływania w ramach lekcji wychowania fizycznego.

Na wolnym powietrzu funkcjonują siłownie, które służą mieszkańcom i są zlokalizowane w Hadrze, Kalinie, Chwostku, Lisowie (2 szt.), Olszynie i w Herbach (2 szt.) oraz w Taninie.

Ponadto na terenie gminy znajdują się również boiska trawiaste do piłki nożnej w Herbach, Lisowie, Hadrze i Olszynie oraz 3 boiska ogólnodostępne wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Herbach, Olszynie i Hadrze.

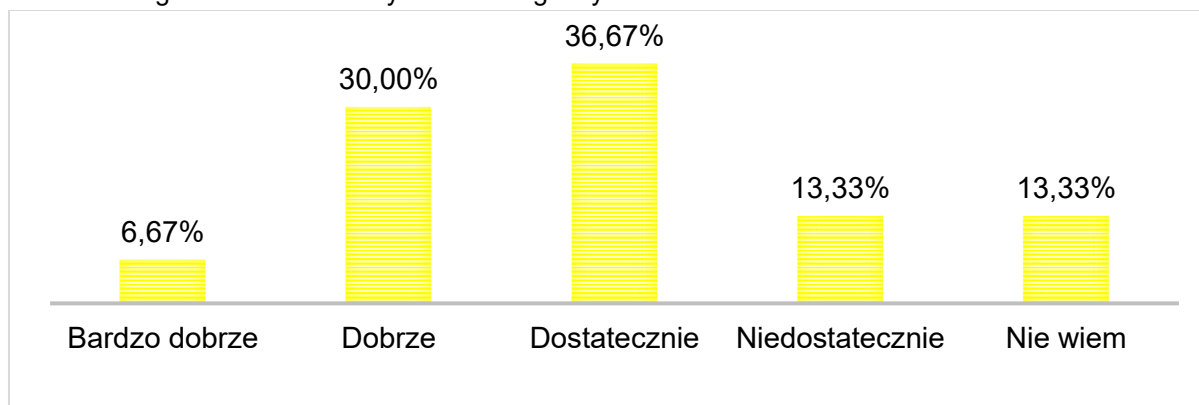
Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 38,33% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 35,00% uznało, że zasoby gminy są dostateczne, natomiast 15,00% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest bardzo dobra. Następnie 3,33% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, a pozostałe 8,33% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii. Jeden badany mieszkaniec zwrócił uwagę na brak dostępu do zajęć rekreacyjno- sportowych dla dorosłych.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Ponadto, 36,67% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 30,00% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dobra, a 13,33% stwierdziło, iż jest niedostateczna. Następnie 6,67% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 13,33% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

Turystyka i rekreacja

Duże zalesienie gminy, położenie całego obszaru gminy na terenie Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, rzeka Liswarta z dopływami oraz liczne stawy, pozwoliły na wytyczenie terenów letniskowych, gdzie swoje letnie domki lokalizują mieszkańcy Śląska, a także pobliskiej Częstochowy. Budownictwo letniskowe zlokalizowane jest w Pietrzakach, Głabach, Otrzęsiu i Piłce. Dużą popularnością dla letników cieszą się również miejscowości Kalina i Olszyna.

Na terenie Gminy Herby istnieje możliwość uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej (stadnina koni w Kalinie), wypoczynku przywodnego i wędkarskiego oraz lokalizacja zespołów zabudowy rekreacyjnej, organizacji terenów piknikowych.

W miejscowościach Herby, Lisów, Tanina, Kalina, Chwostek, Olszyna i Hadra znajdują się ogólnodostępne place zabaw.

W 2006 roku przy współfinansowaniu ze środków unijnych ZPORR wybudowano ścieżkę pieszo – rowerową łączącą miejscowości Herby – Kalina – Olszyna (dł. 3 km)

Na terenie gminy znajdują się 2 ścieżki dydaktyczno-przyrodnicze:

- ścieżka na terenie rezerwatu „Cisy nad Liswartą” o dł. ok. 1 km, wiedzie przez teren rezerwatu,
- ścieżka „Kierzkowskie Bagna” o dł. ok. 1 km, wiedzie przez tereny leśne w okolicy wsi Kierzki do stawów w miejscowości Piłka.

Przez Gminę Herby przechodzi **szlak turystyczny niebieski Józefa Lompy**, biegnie po terenie parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, punkt początkowy w Panoszowie (gmina Ciasna), przez Zborowskie do Braszczoka (Gmina Herby), przez lasy w dolinie Liswarty zmierza do Taniny (gm. Herby) i dalej biegnie wzdłuż koryta rzeki Liswarty do Lisowa (gm. Herby), przez Chwostek (gm. Herby), Piłkę, Kierzki, Hadrę (gm. Herby) gdzie można zobaczyć zabudowania folwarczne. Trasa biegnie duktami leśnymi. Następnie przez przysiółek Doły do Boronowa, a dalej do Babienicy.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Herby:

- Rezerwat "Cisy nad Liswartą",
- Rezerwat "Cisy w Łebkach",
- Głaz narzutowy "Diabelski Kamień" przy ul. Jałowcowej w Olszynie,
- "Bagna Kierzkowskie",
- pomnik przyrody ożywionej: lipa w Pietrzakach,
- pomnik przyrody ożywionej: dwa 200-letnie klony przy ul. Klonowej w Olszynie,
- użytek ekologiczny – torfowisko "Bagienko w Pietrzakach",
- Kościółek pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Olszynie z 1888 r. – budowa nowego kościoła i połączenie przedmiotowego w jedną całość,
- Kapliczka w Kalinie wybudowana na przełomie XIX i XX wieku,
- Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Herbach z 1938 r.,
- Kapliczka Św. Anny w Hadrze wybudowana na początku XX w.,
- Kapliczka Św. Jana w Lisowie z przełomu XIX i XX wieku,
- Sala Tradycji Magistrali Węglowej Śląsk – Porty – budynek stacji PKP w Herbach Nowych, ul. Wieczorka.

Na szczególną uwagę zasługuje **Sala Tradycji Magistrali Węglowej Śląsk – Porty im. inż. Józefa Nowkuńskiego**, gdzie istnieje możliwość zwiedzania i zapoznania się z historią Magistrali Węglowej Śląsk – Porty, największą inwestycją komunikacyjną w II Rzeczypospolitej, wybudowaną w latach 1925 – 1933 (magistrala węglowa umożliwiła bezpośrednie połączenie Śląska z Gdynią). W dwóch pomieszczeniach znajdują się unikalne dokumenty, lampy, narzędzia, urządzenia kolejowe, zdjęcia, przedmioty, meble, wyposażenie oraz osobiste pamiątki po głównym budowniczym magistrali – inż. Józefie Nowkuńskim.

Na terenie gminy znajdują się cztery obiekty wpisane do rejestru zabytków, wszystkie w zespole pofortlwarcznym w Hadrze:

- spichlerz,
- rządcówka,
- czworak,
- obora.

Dla rozwoju gminy ważne jest wykorzystanie walorów wynikających z położenia, dogodnych powiązań komunikacyjnych oraz stworzenie warunków dla rozwoju turystyki, co realizowane jest aktualnie poprzez budowę dróg rowerowych.

Rynek pracy

W 2022 roku w Gminie Herby na 1000 mieszkańców pracowało 380 osób. Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2021, na terenie Gminy Herby pracowało 1 825 osób, w tym 38,19% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 61,81% mężczyźni.

Tabela 9. Liczba osób pracujących w latach 2017-2021

Liczba osób pracujących w gminie	
pracujący ogółem	
rok 2018	1 762 osoby
rok 2019	1 744 osoby
rok 2020	1 834 osoby
rok 2021	1 825 osób
pracujące kobiety	
rok 2018	658 kobiet
rok 2019	651 kobiet
rok 2020	676 kobiet
rok 2021	697 kobiet
pracujący mężczyźni	
rok 2018	1 104 mężczyzn
rok 2019	1 093 mężczyzn
rok 2020	1 158 mężczyzn
rok 2021	1 128 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Herby 793 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 536 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -257.

Ponadto, 9,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Herby pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 39,8% w przemyśle i budownictwie, a 16,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje

w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Herby wynosiło 5 038,72 PLN, co odpowiada 84.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Herby wynosiło w 2022 roku 5,6% (5,6% wśród kobiet i 5,6% wśród mężczyzn). Bezrobocie rejestrowane w Gminie Herby było zdecydowanie wyższe niż w województwie śląskim (3,7%) oraz wyższe niż w całym kraju (5,2%).

Gospodarka

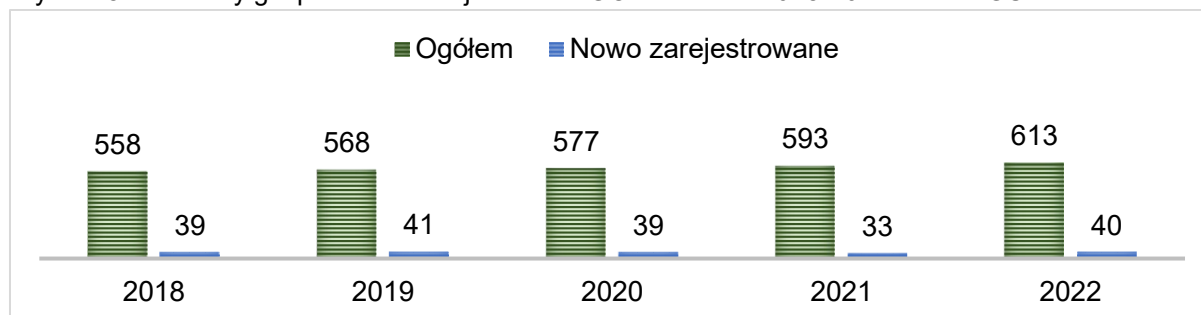
W Gminie Herby w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 613 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 459 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 40 nowych podmiotów, a 28 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (73) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (33) w roku 2021. W tym samym okresie najwięcej (57) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2014 roku, najmniej (15) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Herby najwięcej (26) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (595) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,6% (10) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 34,3% (210) podmiotów, a 64,1% (393) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Herby najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (26.1%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23.3%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS

Mieszkalnictwo

Według danych GUS, zasoby mieszkaniowe Gminy Herby na koniec 2022 roku szacowane były na 2 333 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 202 916 m². Jak widać w tabeli, Baza mieszkaniowa nieznacznie rośnie z roku na rok, a więc sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2020 rok	2021 rok	2022 rok
mieszkania	2 315	2 324	2 333
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	200 241	201 576	202 916

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą mieszkania komunalne i mieszkania socjalne.

Na koniec 2022 roku Gmina Herby posiadała łącznie 20 mieszkań, w tym 6 mieszkań komunalnych i 14 mieszkań socjalnych. Stan techniczny mieszkań był dobry. Mieszkania komunalne administrowane były przez zarządcę wewnętrznego wybranego przez daną wspólnotę mieszkaniową, natomiast mieszkania socjalne administruje Wójt Gminy Herby.

Gmina Herby jest w 100% zwodociągowana i skanalizowana. Wszystkie nieruchomości posiadają możliwość podłączenia się do wodociągu komunalnego. Ponadto, gmina jest eksploatatorem 2 oczyszczalni ścieków w Lisowie i Herbach. Gmina posiada kotłownię w Lisowie wraz z siecią ciepłowniczą o długości 1,25 km, która dostarcza ciepło do 27 odbiorców.

W roku 2007 przez Gminę Herby został przeprowadzony główny gazociąg wysokociśnieniowy. Natomiast w kolejnych latach przeprowadzono gazyfikację gminy. Dalsza gazyfikacja gminy w znacznym stopniu przyczyniłaby się do wzrostu możliwości rozwoju gospodarczego, a także poprawiła warunki życia mieszkańców przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego.

W roku 2022 odbiorem odpadów komunalnych zajmowała się firma wyłoniona w drodze ogłoszonego przez Gminę Herby przetargu.

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje te są kluczowym ogniwem rozwoju społecznego w skali lokalnej, a jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

Dzięki bliskiej współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami gminy, łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób skuteczniej i efektywniej wypełniać nakreślone zadania, które mogą być istotnym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Herby:

- Ludowy Klub Sportowy „BŁĘKITNI”,
- Ludowy Klub Sportowy „ROZWÓJ” w Olszynie,
- Klub Brydża Sportowego „AMATOR”,
- Ludowy Klub Sportowy „ŻWIREX”,
- Ludowy Klub Jeździecki „APOLLOHERBY”,
- Klub Brydża Sportowego „IMPAS” Herby,
- Pływacki Klub Sportowy „ORKA” Herby,
- Herbowski Klub Oyama Karate,
- Uczniowski Klub Sportowy „POGOŃ” przy Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Herbach,
- Uczniowski Klub Sportowy w Hadrze,
- Towarzystwo Wędkarskie Olszynka,
- Stowarzyszenie „DAMSKI ŚWIAT”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Dobroczynnych „DAR SERCA”,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niedostosowanym Społecznie „SPOMNIS”,
- Ludowy Klub Sportowy Liswarta,
- Klub Brydża Sportowego „AMATOR”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lisowie,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Olszynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chwostku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Hadrze,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Taninie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinie.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY HERBY

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Herby. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 11. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Herby

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,77
narkomania	3,08
wzrost przestępczości	2,85
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,87
bezrobocie	3,38
ubóstwo	3,38
przemoc	3,25
uzależnienia behawioralne	3,38

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,77. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Herby okazały się: problem ubóstwa, problem bezrobocia oraz problem uzależnień behawioralnych. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania innych ważnych problemów występujących na terenie gminy. Wśród nich znalazły się: inflacja, drożyzna, wysokie koszty życia oraz zanieczyszczenie środowiska.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Herby w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego. Taką odpowiedź wskazało 78,33%. Kolejno 76,67% wskazało na uzależnienie od Internetu, a 41,67% na używanie substancji psychoaktywnych. Następnie 38,33% wskazało na zaniedbanie wychowawcze, a 35,00% na demoralizację. Z kolei, 6,67% wskazało na przemoc oraz narkomanie, 5,00% na przestępczość, 3,33% na sieroctwo, a 1,67% na zaniedbanie socjalne i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

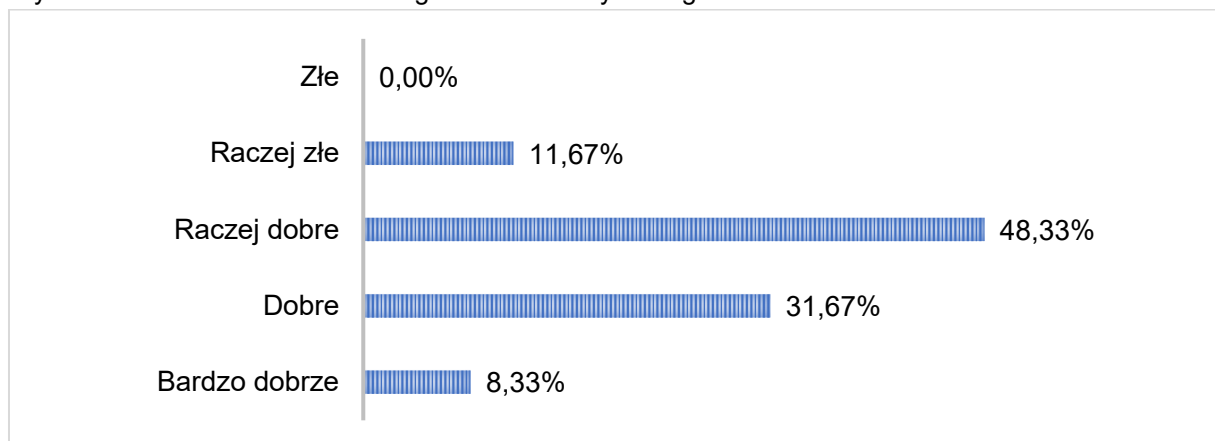
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 48,33% badanych respondentów. Z kolei, 31,67% oceniło je jako dobre, a 11,67% jako raczej złe. Pozostałe 8,33% przyznało, iż są one bardzo dobre.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 50,00% oceniło ją dobrze, a 33,33% przyznało, iż jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Z kolei, 8,33% stwierdziło, że jest bardzo dobra, a 6,67% określiło ją jako złą. Pozostałe 1,67% oceniło, ją jako bardzo złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Na system wsparcia mieszkańców Gminy Herby składa się działalność kilku instytucji. Działania w obszarze pomocy społecznej dla mieszkańców realizowane są przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a także przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu. W zakresie aktywizacji zawodowej teren Gminy objęty jest działaniami Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu. Działania w obszarze pomocy społecznej uzupełnia funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Herbach.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W HERBACH

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach jest jednostką organizacyjną gminy, powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych,

których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oferując pomoc w formie świadczeń:

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,

- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie — w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień.

Tabela 12. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	129 rodzin
	rok 2021	117 rodzin
	rok 2022	117 rodzin
liczba osób w rodzinach	rok 2020	326 osób
	rok 2021	285 osób
	rok 2022	278 osób
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	3 rodziny
	rok 2021	6 rodzin
	rok 2022	11 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy

oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Tabela 13. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2020	86 osób
	rok 2021	88 osób
	rok 2022	89 osób
świadczenia niepieniężne	rok 2020	65 osób
	rok 2021	54 osoby
	rok 2022	49 osób
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	52 osoby
	rok 2021	54 osoby
	rok 2022	117 osób
usługi opiekuńcze	rok 2020	16 osób
	rok 2021	13 osób
	rok 2022	11 osób
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	22 osoby
	rok 2021	27 osób
	rok 2022	26 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Herbach w 2022 roku było kolejno: ubóstwo – 64 rodziny, bezrobocie – 44 rodziny, niepełnosprawność - 42 rodziny oraz długotrwała lub ciężka choroba – 22 rodziny. W 2022 roku w Gminie Herby nie miały miejsca przypadki udzielania pomocy społecznej ze względu na sieroctwo, potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi, sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne.

Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
niepełnosprawność	rok 2020	42 rodziny
	rok 2021	38 rodzin
	rok 2022	42 rodziny

bezrobocie	rok 2020	46 rodzin
	rok 2021	41 rodzin
	rok 2022	44 rodziny
ubóstwo	rok 2020	68 rodzin
	rok 2021	63 rodziny
	rok 2022	64 rodziny
bezradność opiek. wych.	rok 2020	18 rodzin
	rok 2021	10 rodzin
	rok 2022	9 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	33 rodziny
	rok 2021	25 rodzin
	rok 2022	22 rodziny
przemoc domowa	rok 2020	0 rodzin
	rok 2021	0 rodzin
	rok 2022	0 rodzin
alkoholizm	rok 2020	3 rodzin
	rok 2021	6 rodzin
	rok 2022	10 rodzin
narkomania	rok 2020	0 rodzin
	rok 2021	0 rodzin
	rok 2022	1 rodzina
bezdомność	rok 2020	3 osób
	rok 2021	5 osób
	rok 2022	8 osób
inne:	rok 2020	44 rodziny
	rok 2021	22 rodziny
	rok 2022	19 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Herbach, w którym wzięły udział 4 osoby. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród

najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu Gminy Herby pracownicy GOPS najczęściej wymieniali: nieporadność życiową, bezrobocie, a kolejno bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na ubóstwo oraz alkoholizm.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe oraz bezrobocie, a kolejno problemy zdrowotne w rodzinie. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na nadużywanie alkoholu/alkoholizm oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem.

Bezrobocie

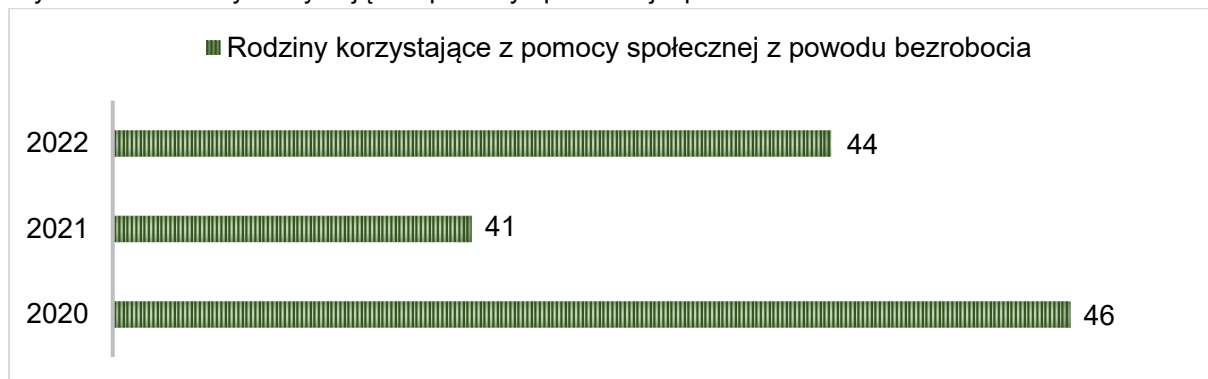
Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Herby zarejestrowanych było 167 osób bezrobotnych, w tym: 88 kobiet oraz 79 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2022 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych nieco zmalała. W 2020 roku zarejestrowano najwięcej osób bezrobotnych oraz osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2018	182 osoby
rok 2019	167 osób
rok 2020	198 osób
rok 2021	167 osób
rok 2022	167 osób
kobiety	
rok 2018	113 kobiet
rok 2019	100 kobiet
rok 2020	117 kobiet
rok 2021	100 kobiet
rok 2022	88 kobiet
mężczyźni	
rok 2018	69 mężczyzn
rok 2019	67 mężczyzn
rok 2020	81 mężczyzn
rok 2021	67 mężczyzn
rok 2022	79 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2018	106 osób
rok 2019	94 osoby
rok 2020	106 osób
rok 2021	101 osób
rok 2022	85 osób

Zgodnie z danymi GOPS w Herbach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na przestrzeni lat 2020-2022 utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Bezdomność

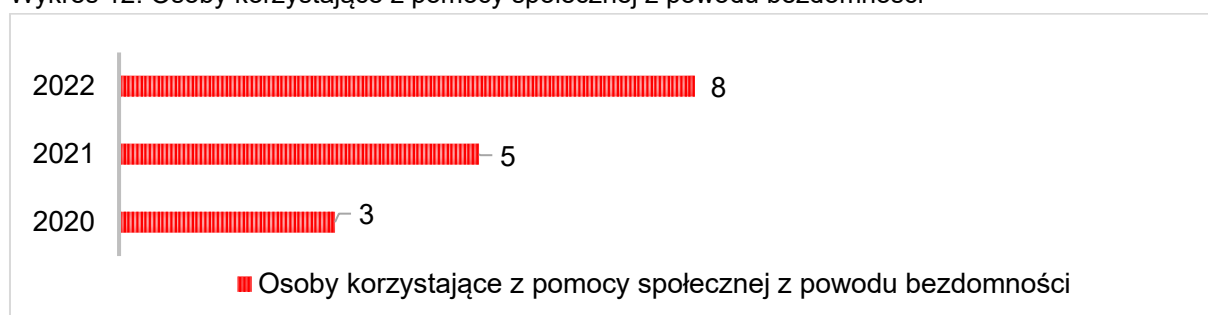
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania².

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Bezdomność w Gminie Herby jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu Gminy Herby świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach.

Zgodnie z danymi GOPS w Herbach, na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

² Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu³.

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 37,75 mln mieszkańców oraz Gminy Herby 6 439 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Herby: ok. 129 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Herby: ok. 258 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Herby: ok. 258 osób

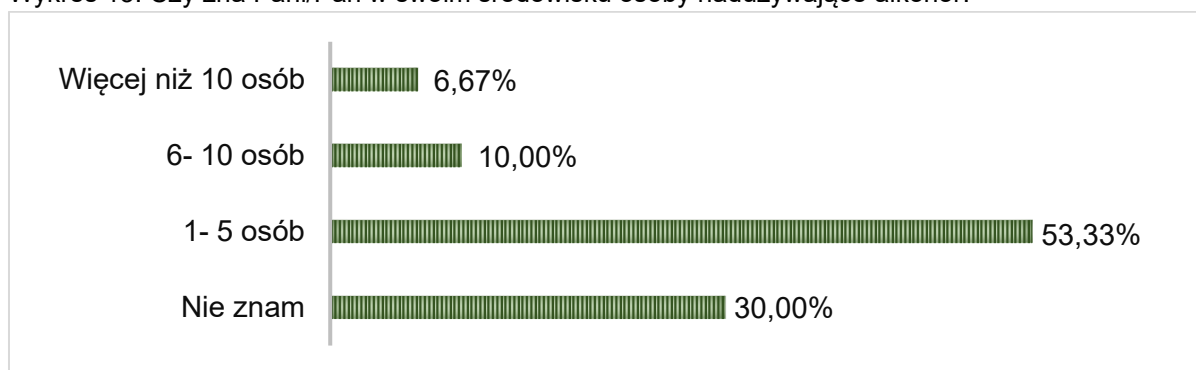
³ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Gmina Herby: ok. 322 – 451 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Herby: ok. 344 osoby dorosłe i dzieci

Źródło: PARPA

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Herby wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 48,33% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 23,33% uważa, iż jest to problem powszechny. Z kolei, 16,67% uważa, że są to nieliczne przypadki. Pozostałe 11,67% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie. Warto zaznaczyć, iż 53,33% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 70,00% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 53,33% do 5 takich osób, 10,00% od 6 do 10 takich osób, a 6,67% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 30,00% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

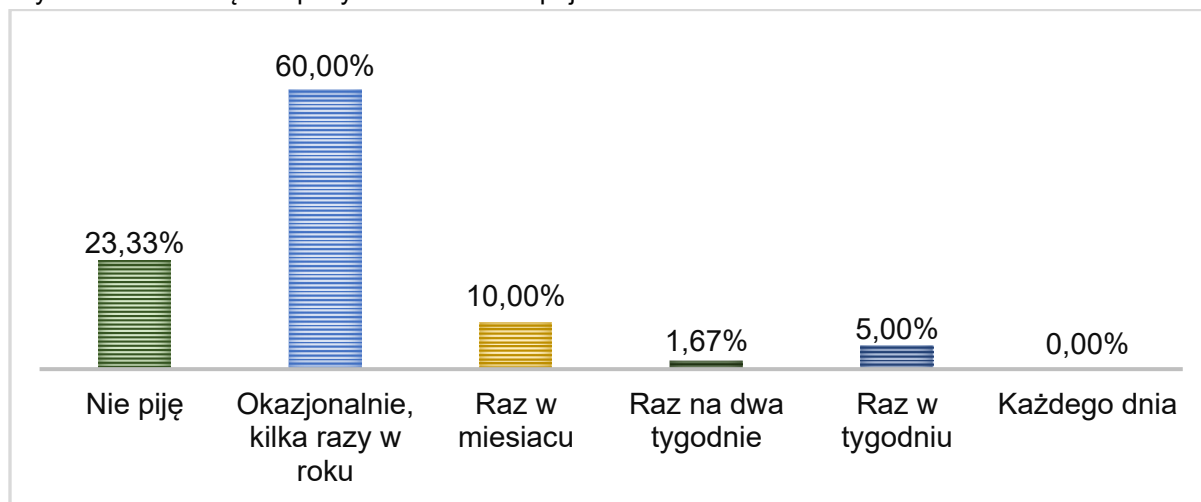
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Herby, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 60,00% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 23,33% zadeklarowało

abstynencję, a 10,00% przyznało, iż spożywa alkohol raz w miesiącu. Z kolei, 5,00% przyznało, iż ma to miejsce raz w tygodniu, a 1,67% spożywa alkohol raz na dwa tygodnie. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 45,00% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 8,33% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Łącznie 43,33% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 23,33% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która pomaga osobom uzależnionym. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe 76,67% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Herby.

Z pozyskanych danych wynika, iż 12,99% uczniów klas piątych i szóstych oraz 26,67% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 13 lat. Warto zaznaczyć, iż 25,00% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Ponadto, uczniowie prezentują raczej wysoki poziom wiedzy nt. konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu, nie mniej jednak istnieje niewielka grupa osób, która nie posiada żadnej wiedzy w tym temacie.

Problem alkoholizmu potwierdzają także odpowiedzi uczestniczący w badaniu sprzedawcy napojów alkoholowych. I tak, 90,00% badanych przyznało, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. Badani deklarowali najczęściej, że próby zakupu alkoholu przez osoby młode zdarzają się raczej rzadko (90,00%). Co więcej, wszyscy odpowiedzieli, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości. Ponadto, wszyscy badani sprzedawcy są świadomi kary, jaka grozi za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022 wskazują, iż zmalała liczba przeprowadzonych rozmów motywujących. Ponadto, w 2022 roku odbyło się najwięcej posiedzeń GKRPA.

Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2020	7 posiedzeń
	rok 2021	5 posiedzeń
	rok 2022	9 posiedzeń
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	3 rozmowy
	rok 2021	2 rozmowy
	rok 2022	1 rozmowa
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2020	1 kontrola
	rok 2021	0 kontroli
	rok 2022	0 kontroli
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2020	-
	rok 2021	1 wniosek
	rok 2022	-
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	0 zleceń
	rok 2021	1 zlecenie
	rok 2022	-
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	0 wniosków
	rok 2021	1 wniosek
	rok 2022	0 wniosków
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2020	8 postanowień
	rok 2021	12 postanowień
	rok 2022	7 postanowień
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2020	1 szkolenie
	rok 2021	-
	rok 2022	1 szkolenie

Punkt Konsultacyjny

W Punkcie udzielana jest pomoc terapeutyczna, psychologiczna lub prawna osobom uzależnionym od alkoholu lub narkotyków oraz członkom rodzin.

Z danych przekazanych przez GKRPA wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu.

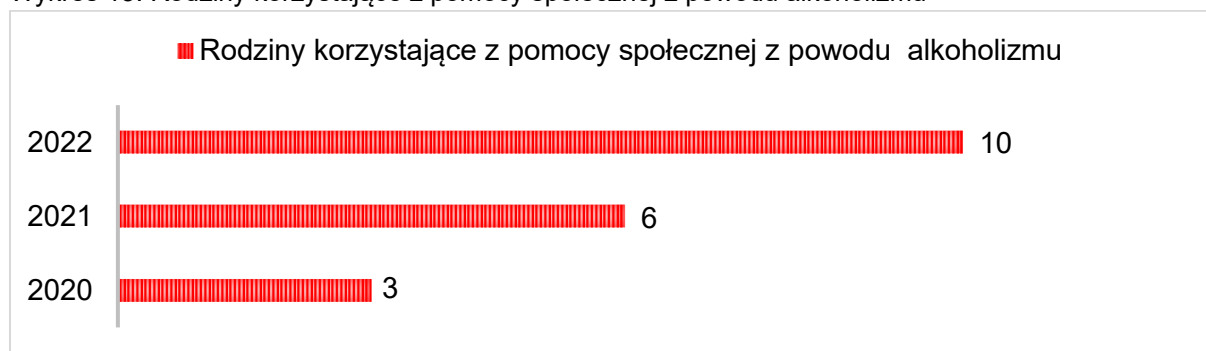
Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjnego

Punkt Konsultacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2020	22 rodzin
	rok 2021	25 rodzin
	rok 2022	56 rodzin
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	11 rodzin
	rok 2021	12 rodzin
	rok 2022	10 rodzin

Gminy aktualnie funkcjonuje 16 punktów sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych oraz 5 punktów sprzedaży przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Zgodnie z danymi GOPS w Herbach, na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁴.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Herby, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 50,00% badanych mieszkańców. Natomiast 15,00% uważa, iż jest to problem zauważalny. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (78,33%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (93,33%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 6,67% badanych, w tym: 5,00% przyznało, że był to jednorazowy kontakt, a 1,67% potwierdziło kilkukrotny kontakt. Pozostałe 93,33% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 11,67% uczniów klas siódmych i ósmych. Ponadto, 15,00% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy nt. konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania.

⁴ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 11,67% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Ponadto, również 11,67% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznało się 6,67% badanych uczniów klas siódmych i ósmych. Uczniowie prezentują dość wysoki poziom wiedzy nt. konsekwencji zdrowotnych stosowania dopalaczy, jednak istnieje grupa osób, która nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Na przestrzeni lat 2020-2022 tylko jedna rodzina korzystała z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia⁵.

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z Internetu. Taką odpowiedź wskazało 22,08% badanych uczniów. Z kolei, 20,78% mierzy się z fonoholizmem, a 18,18% z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych.

⁵ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 26,67% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, iż dotyczy ich nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego. Następnie 21,67% przyznało, że nadmiernie korzysta z Internetu (siecioholizm), a 13,33% nadmierne korzysta z gier komputerowych.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 25,00% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Kolejno 23,33% respondentów zauważyło u swoich dzieci problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych, a 16,67% problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 73,91% respondentów. Kolejno wskazali na problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych oraz na problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto, 78,26% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

Również najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców okazał się problem nadmiernego korzystania z Internetu oraz nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Takie odpowiedzi wskazało po 30,00% badanych mieszkańców. Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	13,33%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	30,00%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	30,00%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	3,33%
hazardem	0,00%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	10,00%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	5,00%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	6,67%

Ponadto, 35,00% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych. Kolejno 31,67% przyznało, iż jest ona dobra, a 20,00% stwierdziło, że ich wiedza w tym zakresie jest niedostateczna. Następnie 5,00% przyznało, iż posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a pozostałe 8,33% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Herby dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Przede wszystkim zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego na przestrzeni ostatnich lat. Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. Związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2018	6 832 osoby
rok 2019	6 797 osób
rok 2020	6 561 osób
rok 2021	6 492 osoby
rok 2022	6 439 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2018	1 277 osób
rok 2019	1 257 osób
rok 2020	1 224 osoby
rok 2021	1 211 osób
rok 2022	1 194 osoby
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2018	3 932 osoby
rok 2019	3 870 osób
rok 2020	3 691 osób
rok 2021	3 621 osób
rok 2022	3 558 osób

osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2018	1 623 osoby
rok 2019	1 670 osób
rok 2020	1 646 osób
rok 2021	1 660 osób
rok 2022	1 687 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

Zgodnie z danymi GOPS w Herbach, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Herbach

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Herby:

Działania w obszarze pomocy społecznej uzupełniają funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Herbach. Budynek, w którym znajduje się DPS jest pod względem technicznym przygotowany do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. DPS zapewnia mieszkańcom opiekę pielęgniarstwa, lekarską i rehabilitacyjną, wsparcie w zakresie pracy socjalnej, wyżywienie, a także organizację czasu wolnego.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁶.

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności	• Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika.
---	--

⁶ Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

	• Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	• Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, brak wystarczających środków finansowych na leki, leczenie oraz rehabilitację, brak możliwości dowozu osób niepełnosprawnych do różnych instytucji. Według 75,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej wystarczająca, natomiast pozostałe 25,00% stwierdziło, że jest ona zdecydowanie wystarczająca.

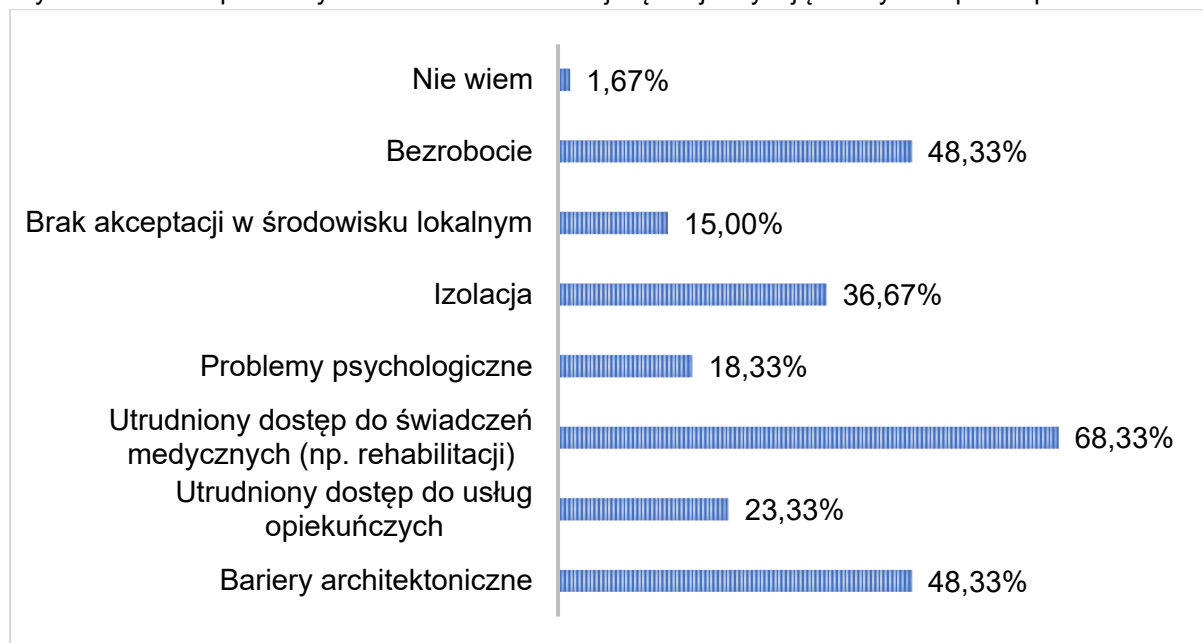
Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej problemy zdrowotne, brak wystarczających środków finansowych na leki i leczenie, mały dostęp do lekarzy specjalistów, brak pomocy ze strony najbliższych oraz brak Klubu Seniora na terenie gminy. Według 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (wsparcie, usługi opiekuńcze) jest zdecydowanie wystarczająca i tyle samo stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca.

Zdaniem pracowników GOPS najbardziej ucierpiały podczas pandemii osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Herby wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 68,33% badanych wskazało na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Następnie 48,33% wskazało na bariery architektoniczne oraz bezrobocie, a 36,67% na izolację. Kolejno 23,33% zaznaczyło utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, a 18,33% problemy psychologiczne. Z kolei, 15,00% zaznaczyło brak akceptacji w środowisku lokalnym. Z kolei, 1,67% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

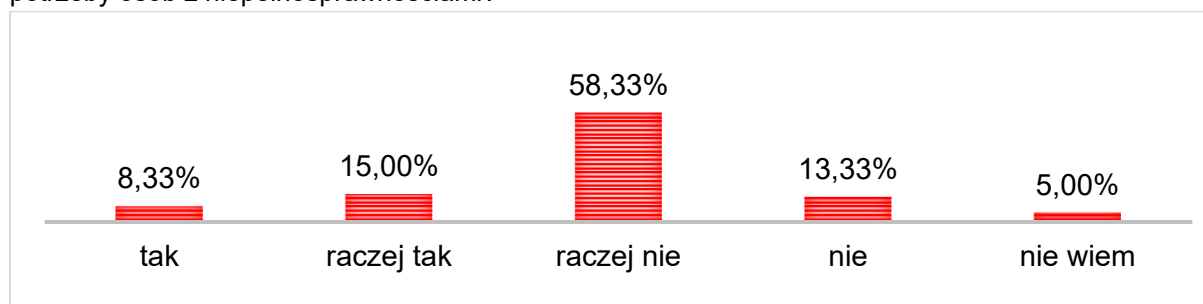
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

Ponadto, łącznie 71,66% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Herby nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a łącznie 23,33% stwierdziło, iż takie potrzeby są raczej uwzględniane. Pozostałe 5,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

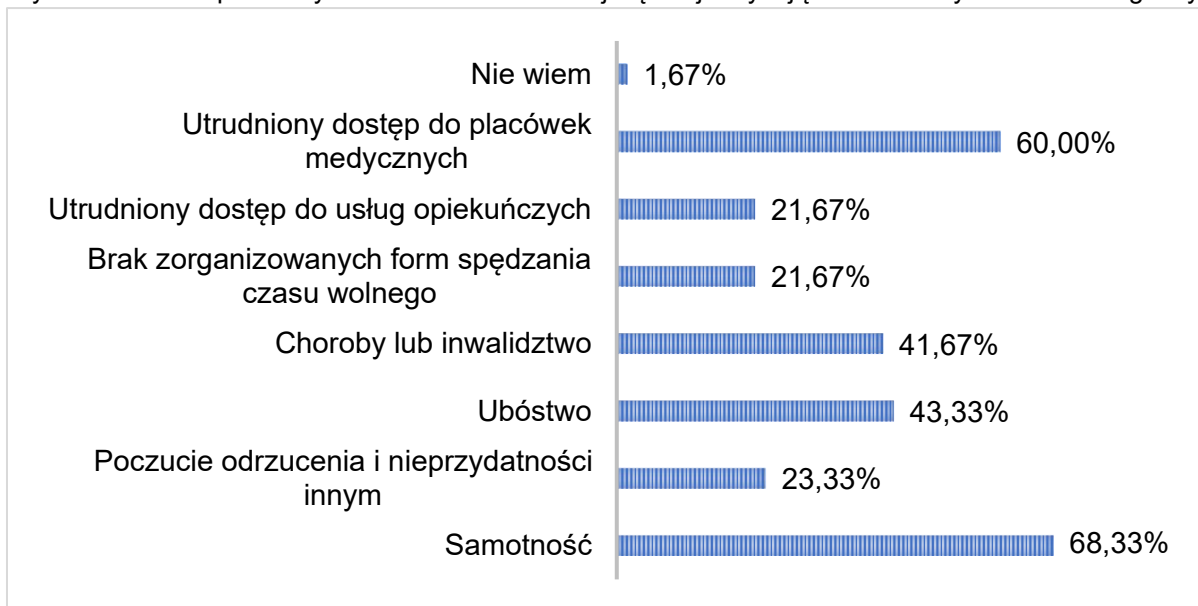

W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (68,33%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (60,00%), ubóstwo (43,33%) oraz choroby lub inwalidztwo (41,67%). Zwrócono również uwagę na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (23,33%), na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (21,67%) oraz na brak

zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (21,67%). Z kolei, 1,67% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

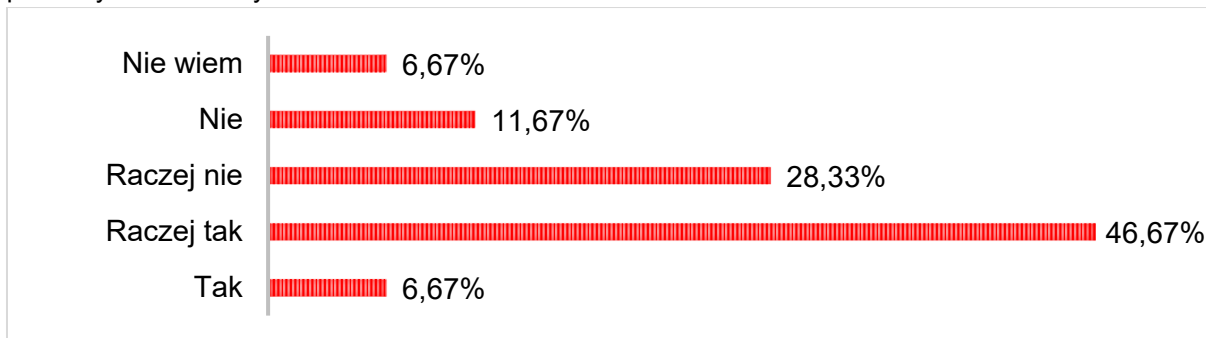
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, 46,67% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Herby raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, 28,33% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Następnie 11,67% przyznało, iż takie potrzeby nie są zdecydowanie uwzględniane, a 6,67% miało odmienne zdanie i tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

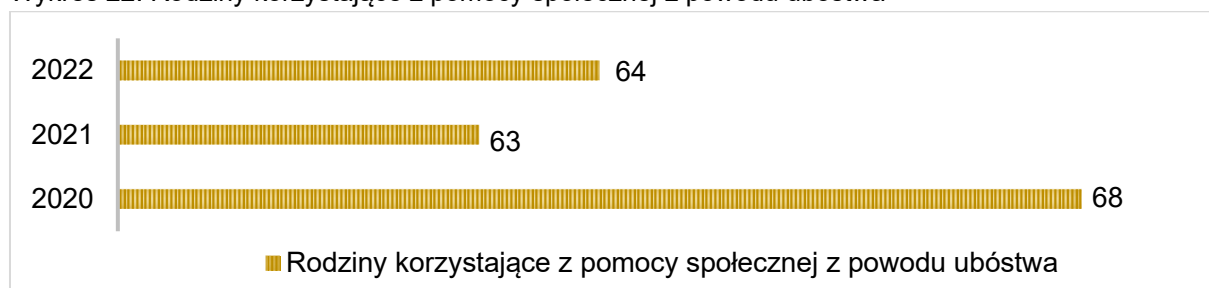
Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

W Gminie Herby przyjęto uchwałą z 20 grudnia 2018 roku Gminny program ośłonowy w zakresie dożywiania na lata 2019-2023. Najważniejszym celem programu było

ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży. W ramach programu doraźną pomoc w zakresie dożywiania otrzymują dzieci uczęszczające do przedszkoli i szkół podstawowych w gminie. W roku 2022 w ramach programu nie było konieczności wydatkowania środków na dożywianie dla dzieci.

Zgodnie z danymi GOPS w Herbach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była najwyższa w 2020 roku.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Herby zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 30,43% ankietowanych. Natomiast 36,96% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 32,61% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka⁷.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

⁷ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;-dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. W 2022 roku w gminie zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, natomiast z ich usług korzystały 2 rodziny. Pozostałe informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

Rok	2020	2021	2022
Liczba asystentów rodziny w gminie	2 asystentów	1 asystent	2 asystentów
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	5 rodzin	2 rodziny	2 rodziny

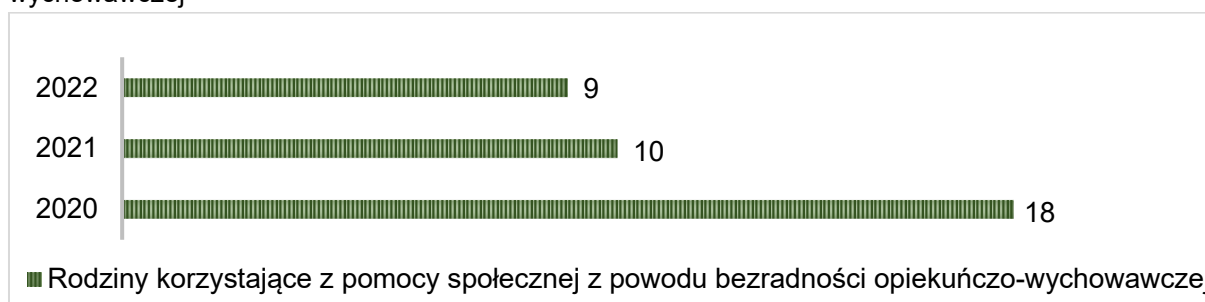
Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 23. Wykaz dzieci z terenu Gminy Herby umieszczonych w pieczy zastępczej

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
2020	7 dzieci
2021	7 dzieci
2022	9 dzieci

Analizując szczegółowe dane GOPS w Herbach z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych oraz niskie dochody, a kolejno niepełnosprawność/długotrwała choroba. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na niepełną rodzinę oraz uzależnienia.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa⁸.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Ważnym elementem systemu wsparcia rodziny jest działanie na terenie Gminy Herby Zespołu Interdyscyplinarnego. Zadaniem Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających

⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

przemocy domowej, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. Zadaniem Zespołu jest również inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Herbach można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 4 posiedzenia,
- rok 2021: 4 posiedzenia,
- rok 2022: 4 posiedzenia.

Liczba utworzonych Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 6 Grup,
- rok 2021: 8 Grup,
- rok 2022: 11 Grup.

Liczba posiedzeń Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 31 posiedzeń,
- rok 2021: 28 posiedzeń,
- rok 2022: 45 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 12 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 16 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych (ogółem):

- rok 2020: 36 osób,
- rok 2021: 40 osób,
- rok 2022: 59 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 13 kobiet,
- rok 2021: 16 kobiet,
- rok 2022: 19 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 10 mężczyzn,
- rok 2021: 14 mężczyzn,
- rok 2022: 19 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- rok 2020: 13 dzieci,
- rok 2021: 10 dzieci,
- rok 2022: 21 dzieci.

W 2022 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 10 „Niebieskich Kart” wszczynających procedurę. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” była najwyższa w 2022 roku. Ponadto, w 2022 roku liczba zakończonych procedur była również najwyższa.

Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022:**Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:**

- rok 2020: 2 formularze,
- rok 2021: 2 formularze,
- rok 2022: 2 formularze.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 5 formularzy,
- rok 2021: 7 formularzy,
- rok 2022: 11 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 3 formularze,
- rok 2021: 5 formularzy,
- rok 2022: 10 formularzy.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020: 12 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 16 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2020: 6 rodzin,
- rok 2021: 8 rodzin,
- rok 2022: 10 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2020: 6 zakończonych procedur,
- rok 2021: 7 zakończonych procedur,
- rok 2022: 9 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2020: 3 zakończone procedury,
- rok 2021: 2 zakończone procedury,
- rok 2022: 7 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2020: 3 zakończone procedury,
- rok 2021: 5 zakończonych procedur,
- rok 2022: 2 zakończone procedury.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy i wsparcia. Osoby doświadczające przemocy domowej najczęściej korzystały z pomocy w formie poradnictwa socjalnego oraz zawodowego i rodzinnego.

Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy i wsparcia (ogółem):

- rok 2020: 19 osób,
- rok 2021: 22 osoby,
- rok 2022: 34 osoby.

Liczba kobiet doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy i wsparcia:

- rok 2020: 9 kobiet,
- rok 2021: 10 kobiet,
- rok 2022: 13 kobiet.

Liczba mężczyzn doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy i wsparcia:

- rok 2020: 2 mężczyzn,
- rok 2021: 2 mężczyzn,
- rok 2022: 0 mężczyzn.

Liczba dzieci doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy i wsparcia:

- rok 2020: 8 dzieci,
- rok 2021: 10 dzieci,
- rok 2022: 21 dzieci.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa (ogółem):

- rok 2020: 13 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- rok 2020: 4 osoby,
- rok 2021: 8 osób,
- rok 2022: 12 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- rok 2020: 12 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- rok 2020: 12 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego:

- rok 2020: 12 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 16 osób.

W 2022 roku odnotowano największą liczbę osób dotkniętych przemocą domową. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu.

Tabela 24. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	14	22	34
kobiety	6	10	13
mężczyźni	2	2	0
nieletni	6	10	21

liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	8	10	15
kobiety	3	2	2
mężczyźni	5	8	13
nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	4	6	12
kobiety	0	0	0
mężczyźni	4	6	12
nieletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Herbach

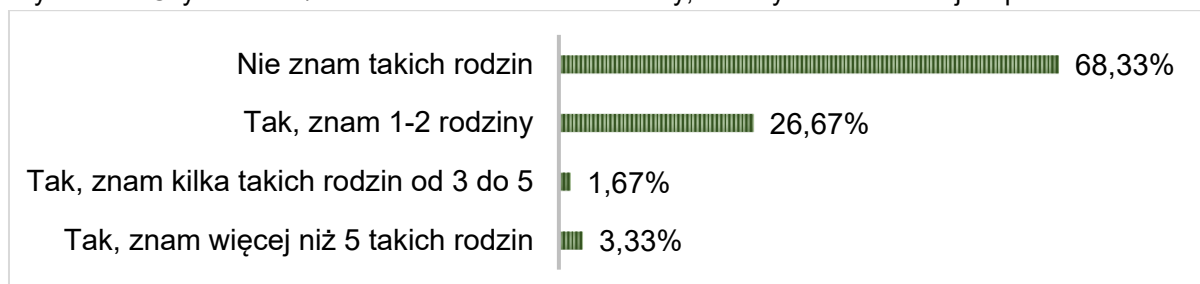
Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu:

- rok 2020: 0 wniosków,
- rok 2021: 1 wniosek,
- rok 2022: 2 wnioski.

Na przestrzeni lat 2020-2022 pracownicy służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej uczestniczyli w 3 szkoleniach.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 26,67% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 1,67% od 3 do 5 takich rodzin, a 3,33% zna ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 68,33% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 24. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczili przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 86,67% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 13,33% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic. Wiele osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 66,67% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 20,00% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 6,67% uznało, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 6,67% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane wskazują, iż 33,33% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja. Pozostałe 66,67% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, 32,61% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, gdyż zaobserwowało kilku takich uczniów. Kolejno 19,57% stwierdziło, iż taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a 47,83% nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak zadane pytanie.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne

w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka⁹.

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, a 68,33% rozmawia z dzieckiem temat złego zachowania, a 20,00% upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Pozostałe 11,67% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców, czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 91,67% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Pozostałe 8,33% stwierdziło, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku.

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 81,67% respondentów. Z kolei, 8,33% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 10,00% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Zapytano również rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 86,67% odpowiedziało przecząco na tak zadane pytanie, a 11,67% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu. Z kolei, 1,67% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie.

⁹ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

W drodze badania okazało się również, że 60,00% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 25,00% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 15,00% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Herby pokazały, że 18,33% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 8,33% zna od 3 do 5 takich przypadków, a 1,67% potwierdziło znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 71,67% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Herby, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych wzrasta wraz z ich wiekiem.

Tabela 25. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	12,99%	26,67%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	5,19%	33,33%

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 26. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	46,75%	80,00%
palenie papierosów	66,23%	86,67%
zażywanie narkotyków	10,39%	18,33%
zażywanie dopalaczy	-	11,67%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu Gminy Herby. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz palenia papierosów.

Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	34,78%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	41,30%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	23,91%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	2,17%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	73,91%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	23,91%
alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	2,17%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	69,57%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	28,26%
narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	15,22%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	84,78%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Warto zaznaczyć, iż 69,57% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami, w tym uzależnieniami behawioralnymi. Kolejno 8,70% zaprzeczyło, a pozostałe 21,74% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 89,13% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. Z kolei, 8,70% zaprzeczyło, a 2,17% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W opinii 73,91% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Idąc dalej, 91,30% badanych nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji¹⁰.

¹⁰ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Herby, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 68,33% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem, a pozostałe 31,67% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem.

Następnie 30,00% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a pozostałe 70,00% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Zapytano również rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 58,33% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 41,67% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie, twierdząc przede wszystkim, iż ich dzieci ograniczyły kontakty z rówieśnikami, zamknęły się w sobie oraz w nadmiernej ilości korzystały ze sprzętów elektronicznych.

Kolejne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 83,33% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 16,67% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z rówieśnikami oraz problemy z nauką.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 36,67% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, a 18,33% zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami. Kolejno 1,67% stwierdziło, że ma to miejsce często. Pozostałe 43,33% stwierdziło, że nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki

odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (91,67%). Kolejno 3,33% podejrzewa, że taka sytuacja miała miejsce, a pozostałe 5,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, prawie wszyscy badani rodzice zaprzeczyli by taka sytuacja miała miejsce (98,33%). Ponadto prawie wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy (98,33%). Pozostałe 1,67% przyznało, iż takie sytuacje zdarzyły się kilka razy.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 13,33% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 31,67% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 55,00% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Kolejno zadano rodzicom pytanie, czy wiedzą co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania. I tak, 66,67% zadeklarowało, że posiada całkowitą wiedzę w tym zakresie, a 30,00% potwierdziło częściową wiedzę w tym temacie. Pozostałe 3,33% przyznało się do braku wiedzy nt. narkotyków.

Ponadto, 25,00% badanych rodziców nie potrafi rozpoznać osoby znajdującej się pod wpływem narkotyków. Pozostałe 75,00% przyznało, iż bez problemu umiałoby rozpoznać taką osobę.

Idąc dalej 70,00% respondentów nie posiada wiedzy nt. e-narkotyków, a 75,00% nie zna żadnej instytucji w swoim środowisku, które pomagają osobom uzależnionym i ich rodzinom.

W drodze badania okazało się również, że prawie wszyscy badani rodzice podejmują rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 38,33% robi to bardzo często, a 58,33% zadeklarowało, że rozmawia rzadko na ten temat. Pozostałe 3,33% nigdy nie rozmawia z dziećmi na takie tematy.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 38,33% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 31,67% miało odmienne zdanie w tym temacie, a pozostałe 30,00% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Ponadto, 43,33% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach nie jest wystarczająca, natomiast 36,67% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 20,00% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 29,87% uczniów klas piątych i szóstych oraz 35,00% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Natomiast 31,17% uczniów klas młodszych oraz 16,67% uczniów klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku. Najwięcej badanych uczniów doświadczyło osobiście agresji słownej w swojej szkole. Wielu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również kilkunastu uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 28. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykane przejawy przemocy poza szkołą	28,57%	38,33%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	11,69%	21,67%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga), a w dalszej kolejności rodziców.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy

w tym zakresie przyznało się przyznało się 35,06% badanych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 36,67%.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Herby. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 29. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	38,96%	56,67%
stosowanie cyberprzemocy	14,29%	15,00%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest niepokojący, gdyż 70,13% uczniów klas piątych i szóstych oraz 76,67% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

Zapytano rodziców ile przeciętnie czasu dziennie spędza ich dziecko przed komputerem. Najliczniejsze (50,00%%) okazały się odpowiedzi wskazujące na przedział od 1 do 3 godzin dziennie.

Ponadto, prawie wszyscy badani rodzice potwierdzili, że wiedzą na czym polega zjawisko cyberprzemocy. Idąc dalej, 28,33% badanych rodziców słyszało

o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka, a 6,67% potwierdziło, iż ich dziecko doświadczyło cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Herby, obejmuje lata 2018-2022. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od maja do sierpnia 2023 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 nieco zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Obserwowana systematycznie spadająca liczba osób korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, może świadczyć o poprawie, sytuacji materialno-bytowej rodzin.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2022 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą.

Zgodnie z danymi GUS na przestrzeni lat 2018-2022 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych nieco zmalała. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Herby wynosiło w 2022 roku 5,6% (5,6% wśród kobiet i 5,6% wśród mężczyzn).

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej –

otwarcie się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Herby wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania. Podsumowując, należy się spodziewać, że w obliczu zmian demograficznych, polityka społeczna będzie musiała sprostać licznym wyzwaniom.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają kilka problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, brak wystarczających środków finansowych na leki, leczenie oraz rehabilitację, brak pomocy ze strony najbliższych oraz brak Klubu Seniora na terenie gminy.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Herby wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 3,77. Jak wynika z odpowiedzi, 48,33% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 23,33% uważa, iż jest to problem powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu

eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Herby okazały się: problem ubóstwa, problem bezrobocia oraz problem uzależnień behawioralnych.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 31,67% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 13,33% osobiście doświadczyło przemocy domowej. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest również zauważalny na terenie Gminy Herby, jednak są to nieliczne przypadki. Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych. Co więcej, wielu nauczycieli wyraziło chęć wzięcia udziału w szkoleniach z zakresu uzależnień behawioralnych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę edukacyjną oraz ofertę instytucji kultury na terenie Gminy Herby, natomiast najbardziej niezadowoleni są z oferty opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki), oferty opieki zdrowotnej oraz z działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Herby. Jednak istnieje niewielka grupa osób, która nie jest usatysfakcjonowana w tym zakresie.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Herby oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Herby;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Herby oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Herby uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,
- rynek pracy,

- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA	
Mocne strony	
• Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 2 placówek medycznych. • Działalność 3 ogólnodostępnych aptek. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy. • Stosunkowo wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.	
Słabe strony	
• Rosnąca liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ. • Długie kolejki do lekarzy. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.	
Szanse	
• Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.	
Zagrożenia	
• Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.	

POMOC SPOŁECZNA	
Mocne strony	
• Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. • Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS. • Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych. • Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. • Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	
Słabe strony	
• Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS. • Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji. • Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową. • Bierność klientów pomocy społecznej.	
Szanse	
• Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS. • Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin. • Efektywna praca socjalna.	
Zagrożenia	
• Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami. • Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych. • Zubożenie społeczeństwa.	

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 70,00% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (45,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (43,33% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Zazywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (21,67% badanych mieszkańców przyznało, że zna osoby zazywające narkotyki).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (31,67% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (13,33% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

- Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY	
Mocne strony	
• Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. • Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym. • Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy. • Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych. • Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.	
Słabe strony	
• Zjawisko dziedziczenia bezrobocia. • Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami. • Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.	
Szanse	
• Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej). • Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach. • Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.	
Zagrożenia	
• Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny. • Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych. • Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych. • Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.	

EDUKACJA	
Mocne strony	
• Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy. • Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. • Wystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych. • Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.	
Słabe strony	
• Brak publicznego żłobka. • Niedostatecznie oceniana opieka nad dziećmi do lat 3 (żłobki) przez mieszkańców. • Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.	
Szanse	
• Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne). • Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.	
Zagrożenia	
• Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach. • Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej). • Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.	

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania samorządu terytorialnego na rzecz seniorów.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Brak ośrodka opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi.
- Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niewystarczająco oceniane przez mieszkańców działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.

- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zagrożenia

- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Herby wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Herby w zakresie ochrony zdrowia (46,67%) oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (45,00%) i zapewnienie opieki w żłobkach (35,00%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na przeciwdziałanie alkoholizmowi (25,00%) oraz na pomoc osobom z niepełnosprawnościami (23,33%).

Tabela 30. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

46,67%	ochrona zdrowia
45,00%	zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
35,00%	zapewnienie opieki w żłobkach
25,00%	przeciwdziałanie alkoholizmowi
23,33%	pomoc osobom z niepełnosprawnościami
16,67%	ograniczenie bezrobocia wsparcie osób starszych

11,67%	przeciwdziałanie narkomanii
8,33%	przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona osób doznających przemocy domowej wspieranie rodzin wielodzietnych
6,67%	przeciwdziałanie ubóstwu
5,00%	zapewnienie opieki przedszkolnej

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Herby została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Herby w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2022 rok, natomiast na wartość docelową 2030 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- 1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- 1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- 1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- 1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- 1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- 1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
- 1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Herby, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psycholodzy i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;

- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;
- Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	117 rodzin	100 rodzin
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	9 rodzin	9 rodzin
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	GOPS	2 asystentów	3 asystentów
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	49 rodzin	50 rodzin
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	418 rodzin	425 rodzin

Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS	9 dzieci	8 dzieci
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	12 rodzin	14 rodzin
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	292 rodziny	320 rodzin
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	1 osoba	1 osoba
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS	1 inicjatywa	min. 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	placówki oświatowe	7 nauczycieli	7 nauczycieli
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	2 inwestycje	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	85 osób	85 osób
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	280 osób	280 osób
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia	5 programów	3 programy na rok w okresie trwania Strategii

Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	2 placówki	2 placówki
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, ośrodki zdrowia	0 kampanii	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;

2.2.8 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.
2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych
KIERUNKI DZIAŁANIA: 2.3.1 Wsparcie materialne osób bezdomnych; 2.3.2 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030
PODMIOTY REALIZUJĄCE: Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu, Urząd Gminy Herby, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ: • Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa; • Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem; • Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich; • Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole; • Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych; • Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych; • Liczba osób bezrobotnych; • Liczba osób długotrwale bezrobotnych; • Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia; • Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia; • Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;

- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	64 rodziny	70 rodzin
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	GOPS	47 dzieci	47 dzieci
Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich	UG	0 organizacji	1 organizacja

Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	75 dzieci	80 dzieci
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	57 uczniów	55 uczniów
Liczba rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	62 rodziny	60 rodzin
Liczba osób bezrobotnych	GUS	167 osób	160 osób
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	85 osób	80 osób
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	44 rodziny	40 rodzin
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, PUP	1 inicjatywa	1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	0 placówek	1 placówka
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	10 działań	5 działań na rok w okresie trwania Strategii
Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	PUP	2 działania	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych	PUP	35 osób	uzależnione od środków

form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).			finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	8 osób	8 osób
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	GOPS	8 osób	8 osób

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.5 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadanek w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Herby, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;

- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia	GOPS	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii w 2026 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	11 rodzin	9 rodzin
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	1 pakiet	1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjnym	GKRPA	56 rodzin	60 rodzin
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	1 rozmowa	1 rozmowa
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	0 wniosków	0 wniosków
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UG	0 organizacji	1 organizacja
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu	GKRPA, GOPS	1 szkolenie	1 szkolenie na rok w okresie

przeciwdziałania problemom uzależnień			trwania Strategii
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	3 kampanie	3 kampanie na rok w okresie trwania Strategii
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	1 program	min. 2 programy na rok w okresie trwania Strategii
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	1 raport	1 raport w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	0 rodzin	0 rodzin
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI, Policja	10 rodzin	9 rodzin
Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej	GOPS, ZI	21 dzieci	10 dzieci
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	1 pakiet	1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-	GOPS, ZI	0 osób	0 osób

edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową			
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	2 kampanie	min. 1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	1 szkolenie	2 szkolenia na rok w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów, osób chorych oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.4 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.5 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.6 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.7 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.8 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Herby, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii w 2026 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	42 rodziny	45 rodzin
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	24 rodziny	25 rodzin
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	11 osób	15 osób
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe, placówki kulturalne	1 kampania	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	6 inwestycji	min. 1 w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	7 organizacji	8 organizacji

Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	7 osób	7 osób
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, placówki kulturalne	3 działania	5 działań rocznie w okresie Strategii
Liczba wolontariuszy	GOPS	0 osób	1 osoba
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	2 osoby	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy Herby jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześniej działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 31. Analiza ryzyka dla Gminy Herby

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	średni
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Herby w działania w ramach programów	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	niski
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 32. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	40.358.355,42 zł
2024 rok	42.376.273,19 zł
2025 rok	44.495.086,85 zł
2026 rok	46.719.841,19 zł
2027 rok	49.055.833,25 zł
2028 rok	51.508.624,91 zł

2029 rok	54.084.056,16 zł
2030 rok	56.788.258,97 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Herby, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach, Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu, Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu, placówki oświatowe, placówki kulturalne oraz ośrodki zdrowia.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Herby.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Herbach. Przestankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Herby,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Gminy Herby z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Herbach.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030, dostępny będzie na stronie internetowej:

- **Biuletyn Informacji Publicznej - Urząd Gminy Herby**

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronie internetowej.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030, to najważniejszy dokument Gminy Herby stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022.....	13
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne	17
Tabela 4. Szkolnictwo.....	17
Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez NZOZ w Herbach.....	21
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	23
Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy.....	23
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową	25
Tabela 9. Liczba osób pracujących w latach 2017-2021	33
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe	36
Tabela 11. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Herby	39
Tabela 12. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	44
Tabela 13. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	45
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	45
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022	48
Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	51
Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	55
Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjnego	56
Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	61
Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek	62
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	65
Tabela 22. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	73
Tabela 23. Wykaz dzieci z terenu Gminy Herby umieszczonych w pieczy zastępczej	74
Tabela 24. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	81
Tabela 25. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	86

Tabela 26. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	86
Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	87
Tabela 28. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	92
Tabela 29. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	93
Tabela 30. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	106
Tabela 31. Analiza ryzyka dla Gminy Herby	132
Tabela 32. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Herby na lata 2023-2030	134

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Herby w powiecie lublinieckim	12
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok	16
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	19
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?	21
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?	29
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS	35
Wykres 9. Jak negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	40
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	41
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	49

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	50
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu? 52	
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	53
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	56
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	63
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	63
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?.....	68
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	68
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	69
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	69
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	71
Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	74
Wykres 24. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	82

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Raport o stanie Gminy Herby za 2022 rok;
13. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
14. Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030;
15. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lublinieckim na lata 2021-2030;
16. Strategia Rozwoju Gminy Herby na lata 2016-2025;
17. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;

18. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”;
19. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/3966>;
2. <https://www.gov.pl>;
3. <http://www.parpa.pl>;
4. <https://lubliniec.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych>.